

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

15. december 2015 *

»Annulationssøgsmål — forordning (EU) nr. 1385/2013 — direktiv 2013/62/EU — direktiv 2013/64/EU — retsgrundlag — artikel 349 TEUF — Den Europæiske Unions regioner i den yderste periferi — ændring af Mayottes status i forhold til Den Europæiske Union«

I de forenede sager C-132/14 – C-136/14,

angående et annulationssøgsmål i henhold til artikel 263 TEUF, indgivet den 21. marts 2014,

Europa-Parlamentet ved I. Liukkonen (C-132/14), L. Visaggio og J. Rodrigues (C-132/14 og C-136/14), som befuldmægtigede,

sagsøger i sagerne C-132/14 og C-136/14,

Europa-Kommissionen ved R. Lyal (C-133/14 – C-135/14), W. Mölls (C-133/14 – C-135/14), D. Bianchi (C-133/14 og C-135/14) og D. Martin (C-133/14 og C-134/14), som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger i sagerne C-133/14 – C-135/14,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved A. Westerhof Löfflerová, E. Karlsson, F. Florindo Gijón og J. Czuczai, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

støttet af:

Kongeriget Spanien ved M. Sampol Pucurull, som befuldmægtiget,

Den Franske Republik ved G. de Bergues, F. Fize, D. Colas og N. Rouam, som befuldmægtigede,

Den Portugisiske Republik ved L. Inez Fernandes, B. Andrade Correia, M. Duarte og S. Marques, som befuldmægtigede,

intervenienter,

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, afdelingsformændene M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J.L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev (refererende dommer) og C. Toader samt dommerne E. Levits, J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C.G. Fernlund og C. Vajda,

generaladvokat: N. Wahl

justitssekretær: fuldmægtig I. Illéssy,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 21. april 2015,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. juni 2015,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved stævninger i sagerne C-132/14 og C-135/14 har henholdsvis Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen nedlagt påstand om annullation af Rådets forordning (EU) nr. 1385/2013 af 17. december 2013 om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 850/98 og (EF) nr. 1224/2009 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009, (EU) nr. 1379/2013 og (EU) nr. 1380/2013 som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Den Europæiske Union (EUT L 354, s. 86).
- 2 Ved stævninger i sagerne C-133/14 og C-136/14 har henholdsvis Kommissionen og Parlamentet nedlagt påstand om annullation af Rådets direktiv 2013/64/EU af 17. december 2013 om ændring af Rådets direktiv 91/271/EØF og 1999/74/EF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF, 2006/7/EF, 2006/25/EF og 2011/24/EU som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Den Europæiske Union (EUT L 353, s. 8).
- 3 Ved stævning i sag C-134/14 har Kommissionen nedlagt påstand om annullation af direktiv 2013/62/EU af 17. december 2013 om ændring af Rådets direktiv 2010/18/EU om iværksættelse af den reviderede rammeaftale vedrørende forældredrørlø, der er indgået af BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP og EFS som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Den Europæiske Union (EUT L 353, s. 7).

De anfægtede retsakter

Forordning nr. 1385/2013

- 4 Første, tredje, fjerde, syvende og ottende betragtning til forordning nr. 1385/2013 har følgende ordlyd:

»(1) [...] Der bør under hensyntagen til den særlige strukturelle, sociale og økonomiske situation på Mayotte, der forværres af dens fjerne beliggenhed, status som øsamfund, lille areal og vanskelige topografiske og klimatiske forhold, træffes visse specifikke foranstaltninger på en række områder.

[...]

- (3) For så vidt angår Rådets forordning (EF) nr. 850/98 [af 30. marts 1998 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer (EFT L 125, s. 1)] bør farvandet omkring Mayotte som en ny region i den yderste periferi indgå i

forordningens anvendelsesområde og anvendelse af snurpenot for tun og stimer af tunlignende fisk inden for 24 sømil fra øens basislinjer bør forbydes for at beskytte stimer af store vandrefisk i nærheden af øen Mayotte.

- (4) For så vidt angår Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 [af 11. december 2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter, om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1184/2006 og (EF) nr. 1224/2009 og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 104/2000 (EUT L 354, s. 1)] vil anvendelse af reglerne om mærkning af fiskevarer i betragtning af de meget opsplittede og underudviklede markedsføringsordninger på Mayotte pålægge detailhandlere en byrde, der ikke står i forhold til de oplysninger, der gives til forbrugerne. Der bør derfor fastsættes bestemmelser om en midlertidig undtagelse fra reglerne om mærkning af fiskevarer, som udbydes til detailsalg til den endelige forbruger på Mayotte.

[...]

- (7) I betragtning af at Frankrig har forelagt Kommissionen for Tunfisk i Det Indiske Ocean (IOTC) en udviklingsplan, hvori der gives en beskrivelse af den vejledende størrelse af Mayottes flåde og den forventede udvikling i den underudviklede flåde af mekaniske langlinefartøjer med en længde på under 23 meter og notfartøjer, der er baseret på Mayotte, som en ny region i den yderste periferi, som ingen af de kontraherende parter i IOTC, herunder Unionen, har gjort indsigelse mod, er det hensigtsmæssigt at benytte de i planen omhandlede referenceniveauer som øvre grænser for kapaciteten af flåden af mekaniske langlinefartøjer med en længde på under 23 meter og notfartøjer, der er registreret i havne på Mayotte. Som en undtagelse fra de almindeligt gældende EU-regler og på baggrund af den aktuelle særlige sociale og økonomiske situation på Mayotte bør der afsættes tilstrækkelig tid til at gøre det muligt for Frankrig at øge kapaciteterne for den underudviklede kategori af sin flåde af mindre fartøjer indtil 2025.

- (8) For så vidt angår Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 [af 21. oktober 2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1774/2002 (forordningen om animalske biprodukter) (EUT L 300, s. 1)] bør det bemærkes, at Mayotte ikke har nogen industriel kapacitet til forarbejdning af animalske biprodukter. Det er derfor hensigtsmæssigt at indrømme Frankrig en periode på fem år til at oprette den infrastruktur, der er nødvendig for identifikation, håndtering, transport, behandling og bortskaffelse af animalske biprodukter på Mayotte i fuld overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1069/2009.«

- 5 Følgende fremgår af forordningens artikel 1-4:

»Artikel 1

Ændringer af forordning (EF) nr. 850/98

I forordning (EF) nr. 850/98 foretages følgende ændringer:

- 1) Artikel 2, stk. 1, litra h), affattes således:

»h) Region 8:

Alle farvande ud for de franske departementer Réunion og Mayotte, som henhører under Frankrigs højhedsområde eller jurisdiktion.«.

2) Følgende artikel indsættes:

»Artikel 34g

Begrænsninger i fiskeriet i zonen på 24 sømil omkring Mayotte

Det er forbudt for fartøjer at anvende nogen form for snurpenot for tun og stimer af tunlignende fisk i områderne på 24 sømil fra Mayottes kyster som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF], målt fra de basislinjer, der benyttes til fastsættelse af territorialfarvandene.«.

Artikel 2

Ændring af forordning (EU) nr. 1379/2013

I artikel 35 i forordning (EU) nr. 1379/2013 indsættes følgende stykke:

»6. Indtil den 31. december 2021 finder stk. 1, 2 og 3 ikke anvendelse på produkter, som udbydes til detailsalg til den endelige forbruger på Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 TEUF.«.

Artikel 3

Ændring af forordning (EU) nr. 1380/2013

I [Europa-Parlamentets og Rådets] forordning (EU) nr. 1380/2013 [af 11. december 2013 om den fælles fiskeripolitik, ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1954/2003 og (EF) nr. 1224/2009 og ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002 og (EF) nr. 639/2004 samt Rådets afgørelse 2004/585/EF (EUT L 354, s. 22)] foretages følgende ændringer:

1) I artikel 23 indsættes følgende stykke:

»4. Uanset stk. 1 bemyndiges Frankrig indtil den 31. december 2025 til at indføre ny kapacitet for de forskellige kategorier på Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«), i bilag II uden inddragelse af en tilsvarende kapacitet.«.

2) I artikel 36 indsættes følgende stykker:

»5. Uanset stk. 1 fritages Frankrig indtil den 31. december 2021 fra forpligtelsen til i sit register over EU-fiskerfartøjer at inkludere de fartøjer, som har en længde overalt på under 10 meter, og som opererer fra Mayotte.

6. Indtil den 31. december 2021 fører Frankrig et foreløbigt register over fiskerfartøjer, som har en længde overalt på under 10 meter, og som opererer fra Mayotte. Dette register skal mindst indeholde navn, længde overalt og en identifikationskode for hvert fartøj. Fartøjer, der er registreret i det foreløbige register, betragtes som fartøjer, der er registreret på Mayotte.«.

3) Angivelserne vedrørende Mayotte i bilaget til denne forordning indsættes i tabellen i bilag II til forordning (EU) nr. 1380/2013 efter angivelsen »Guadeloupe: Pelagiske arter. L > 12 m«.

Artikel 4

Ændring af forordning (EF) nr. 1069/2009

Artikel 56 i forordning (EF) nr. 1069/2009 affattes således:

»Artikel 56

Ikrafttræden

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Den anvendes fra den 4. marts 2011.

Artikel 4 finder dog anvendelse på Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«) fra den 1. januar 2021. Animalske biprodukter og afledte produkter, der produceres på Mayotte inden den 1. januar 2021, bortskaffes i overensstemmelse med artikel 19, stk. 1, litra b), i denne forordning.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.«.«

Direktiv 2013/62

6 Artikel 1 i direktiv 2013/62 bestemmer:

»I [Rådets] direktiv 2010/18/EU [af 8. marts 2010 om iværksættelse af den reviderede rammeaftale vedrørende forældreorlov, der er indgået af BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP og EFS, og om ophævelse af direktiv 96/34/EF (EUT L 68, s. 13)], artikel 3, stk. 2, indsættes følgende afsnit:

»Uanset første afsnit forlænges den heri nævnte yderligere frist til den 31. december 2018 for så vidt angår Mayotte som en region i Unionens yderste periferi, jf. artikel 349 TEUF.«.«

Direktiv 2013/64

7 Følgende fremgår af første til niende betragtning til direktiv 2013/64:

»(1) [...] Der bør under hensyntagen til den særlige strukturelle sociale og økonomiske situation på Mayotte træffes visse specifikke foranstaltninger på en række områder.

(2) Der bør tages hensyn til Mayottes særlige situation med hensyn til miljøets tilstand, som skal forbedres væsentligt for at opfylde de miljømål, der er fastsat i EU-retten, hvilket kræver mere tid. Specifikke foranstaltninger for at forbedre miljøet gradvist bør vedtages inden for specifikke frister.

(3) For at efterkomme kravene i Rådets direktiv 91/271/EØF [af 21. maj 1991 om rensning af byspildevand (EFT L 135, s. 40)] skal der på Mayotte træffes foranstaltninger for at sikre, at byområder bliver forsynet med kloaknet til opsamling af byspildevand. Sådanne foranstaltninger kræver infrastrukturarbejder, som bør følge passende administrative og planlægningsmæssige procedurer, og kræver desuden etablering af systemer til måling og overvågning af udledninger af byspildevand. Frankrig bør på grund af den særlige strukturelle og økonomiske situation på Mayotte have en tilstrækkelig frist til at opfylde disse krav.

- (4) På landbrugsområdet og for så vidt angår Rådets direktiv 1999/74/EF [af 19. juli 1999 om mindstekrav til beskyttelse af æglæggende høner (EFT L 203, s. 53)] skal det bemærkes, at æglæggende høner produceres i bure, der ikke er stimulusberigede, på Mayotte. I betragtning af de omfattende investeringer og det omfattende forberedende arbejde, der kræves for at erstatte bure, der ikke er stimulusberigede, med bure, der er stimulusberigede, eller alternative systemer, er det nødvendigt at udsætte forbuddet mod brug af bure, der ikke er stimulusberigede, i en periode på op til 48 måneder fra 1. januar 2014. For at forhindre fordrejninger af konkurrencen bør æg fra anlæg, hvor der bruges bure, der ikke er stimulusberigede, kun sælges på det lokale marked på Mayotte. For at lette den nødvendige kontrol bør æg produceret i bure, der ikke er stimulusberigede, forsynes med et særligt mærke.
- (5) For så vidt angår Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF [af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327, s. 1)] kræver korrekt gennemførelse af direktivet med hensyn til vandområdeplaner, at Frankrig vedtager og gennemfører planer indeholdende tekniske og administrative foranstaltninger til opnåelse af god vandtilstand for og forebyggelse af forringelse af alle overfladevandområder. På grund af den særlige strukturelle og økonomiske situation på Mayotte som ny region i den yderste periferi bør der fastsættes en tilstrækkelig frist til at vedtage og gennemføre de pågældende foranstaltninger.
- (6) For så vidt angår Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/7/EF [af 15. februar 2006 om forvaltning af badevandskvalitet og om ophævelse af direktiv 76/160/EØF (EUT L 64, s. 37)] skal overfladevandets aktuelle tilstand på Mayotte forbedres væsentligt for at opfylde kravene i nævnte direktiv. Badevandets kvalitet er direkte afhængig af rensningen af byspildevand, og bestemmelserne i direktiv 2006/7/EF kan først efterkommes gradvist, når de byområder, som har betydning for kvaliteten af byspildevandet, opfylder kravene i direktiv 91/271/EØF. Der bør derfor vedtages specifikke frister for at give Frankrig mulighed for at opfylde EU-standarderne for badevandskvalitet på Mayotte som ny region i den yderste periferi og på grund af Mayottes særlige sociale og økonomiske situation.
- (7) På området for social- og arbejdsmarkedspolitik bør der tages hensyn til vanskelighederne med at efterkomme Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/25/EF [af 5. april 2006 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes eksponering for risici på grund af fysiske agenser (kunstig optisk stråling) (19. særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) (EUT L 114, s. 38)] på Mayotte fra 1. januar 2014. På Mayotte er der på grund af den aktuelle særlige sociale og økonomiske situation ikke adgang til tekniske faciliteter til gennemførelse af de foranstaltninger, der er nødvendige for at efterkomme nævnte direktiv, for så vidt angår kunstig optisk stråling. Frankrig bør derfor indrømmes en undtagelse fra visse bestemmelser i nævnte direktiv indtil den 31. december 2017, forudsat at disse faciliteter ikke forefindes på Mayotte, og uden at dette berører de generelle principper om beskyttelse og forebyggelse, som gælder på området for arbejdstagernes sundhed og sikkerhed.
- (8) For at sikre et højt niveau for beskyttelse af arbejdstagernes sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen bør høring af arbejdsmarkedets parter sikres, risiciene forbundet med undtagelsen bør reduceres til et minimum, og der bør føres øget tilsyn med de pågældende arbejdstageres sundhed. Det er vigtigt at reducere undtagelsens varighed så meget som muligt. De nationale undtagelsesforanstaltninger bør derfor revideres hvert år og trækkes tilbage, så snart de omstændigheder, som berettiger dem, ikke længere er til stede.
- (9) For så vidt angår Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/24/EU [af 9. marts 2011 om patientrettigheder i forbindelse med grænseoverskridende sundhedsydelser (EUT L 8, s. 45)] forudsætter gennemførelsen heraf en række tilpasninger for at sikre kontinuitet i behandlingen af

og oplysningerne til patienter. Frankrig bør derfor have en yderligere frist på 30 måneder fra 1. januar 2014 til at sætte de nødvendige bestemmelser i kraft for at efterkomme nævnte direktiv for så vidt angår Mayotte.«

8 Direktivets artikel 1-6 bestemmer:

»Artikel 1

Ændringer af direktiv 91/271/EØF

I direktiv 91/271/EØF foretages følgende ændringer:

1) I artikel 3 indsættes følgende som stk. 1a:

»1a) Uanset stk. 1, første og andet afsnit, sikrer Frankrig, for så vidt angår Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«), at alle byområder bliver forsynet med kloaknet til opsamling af byspildevand:

- senest den 31. december 2020 for byområder med over 10 000 [personækvivalenter], hvilket vil dække mindst 70% af den mængde, der genereres på Mayotte
- senest den 31. december 2027 for byområder med over 2 000 [personækvivalenter].«.

2) I artikel 4 indsættes følgende som stk. 1a:

»1a) Uanset stk. 1 sikrer Frankrig, for så vidt angår Mayotte, at byspildevand, der tilledes kloaknet, før udledningen underkastes sekundær rensning eller en tilsvarende rensning:

- senest den 31. december 2020 for byområder med over 15 000 [personækvivalenter], hvilket sammen med de i artikel 5, stk. 2a, omhandlede byområder vil dække mindst 70% af den mængde, der genereres på Mayotte
- senest den 31. december 2027 for byområder med over 2 000 [personækvivalenter].«.

3) I artikel 5 indsættes følgende stykke:

»2a) Uanset stk. 2 sikrer Frankrig, for så vidt angår Mayotte, at byspildevand, der tilledes kloaknet, renses mere vidtgående end beskrevet i artikel 4, før det udledes til følsomme områder senest den 31. december 2020 for byområder med over 10 000 PE, hvilket sammen med de i artikel 4, stk. 1a, omhandlede byområder vil dække mindst 70% af den mængde, der genereres på Mayotte '2.«.

4) I artikel 7 indsættes følgende stykke:

»Som undtagelse fra stk. 1, for så vidt angår Mayotte, er den i det pågældende stykke fastsatte frist den 31. december 2027.«.

5) I artikel 17 foretages følgende ændringer:

a) I stk. 1 indsættes følgende afsnit:

»Uanset første afsnit skal Frankrig, for så vidt angår Mayotte, senest den 30. juni 2014 udarbejde et program for gennemførelsen af dette direktiv.«.

b) I stk. 2 indsættes følgende afsnit:

»Uanset første afsnit skal Frankrig, for så vidt angår Mayotte, senest den 31. december 2014 give Kommissionen oplysninger om dette program.«.

Artikel 2

Ændringer af direktiv 1999/74/EF

I artikel 5 i direktiv 1999/74/EF indsættes følgende stykke:

»3. Uanset stk. 2 kan æglæggende høner på Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«), fortsat produceres i bure som omhandlet i dette kapitel indtil den 31. december 2017.

Fra den 1. januar 2014 forbydes bygning og ibrugtagning for første gang af bure som omhandlet i dette kapitel på Mayotte.

Æg fra virksomheder, der producerer æglæggende høner i de i dette kapitel omhandlede bure, må kun sælges på det lokale marked på Mayotte. Sådanne æg og deres emballage skal være tydeligt mærket med et særligt mærke, der gør den nødvendige kontrol mulig. En tydelig beskrivelse af dette særlige mærke meddeles Kommissionen senest den 1. januar 2014.«.

Artikel 3

Ændringer af direktiv 2000/60/EF

I direktiv 2000/60/EF foretages følgende ændringer:

1) I artikel 4 foretages følgende ændringer:

a) I stk. 1 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«), er den i litra a), nr. ii), litra a), nr. iii), litra b), nr. ii), og litra c) omhandlede frist den 22. december 2021.«

b) Den indledende tekst i stk. 4 affattes således:

»Fristerne i stk. 1 kan med henblik på en gradvis opfyldelse af målene for forekomster af vand forlænges, under forudsætning af at der ikke sker yderligere forringelse af det pågældende vandområdes tilstand, og følgende betingelser alle er opfyldt:«

2) I artikel 11 foretages følgende ændringer:

a) I stk. 7 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er de i første afsnit omhandlede frister henholdsvis den 22. december 2015 og den 22. december 2018.«

b) I stk. 8 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er den i første afsnit omhandlede frist den 22. december 2021.«

3) I artikel 13 foretages følgende ændringer:

a) I stk. 6 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er den i første afsnit omhandlede frist den 22. december 2015.«

b) I stk. 7 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er den i første afsnit omhandlede frist den 22. december 2021.«

Artikel 4

Ændringer af direktiv 2006/7/EF

I direktiv 2006/7/EF foretages følgende ændringer:

1) I artikel 5 foretages følgende ændringer:

a) I stk. 2 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«), er den i første afsnit omhandlede frist den 31. december 2019.«

b) I stk. 3 indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er den i første afsnit omhandlede frist den 31. december 2031.«

2) I artikel 6, stk. 1, indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er den i første afsnit omhandlede frist den 30. juni 2015.«

3) I artikel 13, stk. 2, indsættes følgende afsnit:

»For så vidt angår Mayotte, er den i første afsnit omhandlede frist den 30. juni 2014.«

Artikel 5

Ændring af direktiv 2006/25/EF

I direktiv 2006/25/EF indsættes følgende artikel:

»Artikel 14a

1. Med forbehold af de generelle principper om beskyttelse og forebyggelse, som gælder på området for arbejdstagernes sundhed og sikkerhed, kan Frankrig indtil den 31. december 2017 som en undtagelse undlade at anvende de nødvendige bestemmelser for at efterkomme dette direktiv på Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 [TEUF] (i det følgende benævnt »Mayotte«), såfremt en sådan anvendelse kræver specifikke tekniske faciliteter, som der ikke er adgang til på Mayotte.

Første afsnit finder ikke anvendelse på forpligtelserne i artikel 5, stk. 1, i dette direktiv eller på de bestemmelser i dette direktiv, som afspejler de generelle principper, der er fastsat i [Rådets] direktiv 89/391/EØF [af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (EFT L 183, s. 1)].

2. Alle undtagelser fra dette direktiv, der følger af anvendelsen af foranstaltninger, der allerede gælder den 1. januar 2014, eller vedtagelsen af nye foranstaltninger, skal være genstand for en forudgående høring af arbejdsmarkedets parter i overensstemmelse med national lovgivning og praksis. Sådanne undtagelser skal anvendes på betingelser, som under hensyntagen til de særlige forhold på Mayotte sikrer, at de deraf følgende risici for arbejdstagerne reduceres til et minimum, og at der føres øget tilsyn med de pågældende arbejdstageres sundhed.

3. De nationale undtagelsesforanstaltninger revideres hvert år efter høring af arbejdsmarkedets parter og trækkes tilbage, så snart de omstændigheder, som berettiger dem, ikke længere er til stede.«.

Artikel 6

Ændring af direktiv 2011/24/EU

I artikel 21 i direktiv 2011/24/EU indsættes som stk. 3:

»3. Uanset stk. 1, første punktum, sætter Frankrig senest den 30. juni 2016 de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv, for så vidt angår Mayotte som en region i den yderste periferi, jf. artikel 349 TEUF.«.

Sagens baggrund

- 9 I henhold til Det Europæiske Råds afgørelse 2012/419/EU af 11. juli 2012 om ændring af Mayottes status i forhold til Den Europæiske Union (EUT L 204, s. 131) ophørte Mayotte fra den 1. januar 2014 med at udgøre en del af de oversøiske lande og territorier i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 355, stk. 2, TEUF, for at overgå til at blive en region i den yderste periferi i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 349 TEUF. Ved denne afgørelse er der indsat henvisninger til Mayotte i artikel 349, stk. 1, TEUF og i artikel 355, stk. 1, TEUF, mens det sjette led med ordlyden »Mayotte« i bilag II til EUF-traktaten, der fastsætter listen over »Oversøiske lande og territorier, på hvilke bestemmelserne i fjerde del af [denne traktat] finder anvendelse«, er blevet slettet.
- 10 Efter flere anmodninger fra de franske myndigheder anerkendte Kommissionen, at Den Franske Republik, der i henhold til afgørelse 2012/419 skulle anvende gældende EU-ret i dens helhed i forhold til Mayotte fra den 1. januar 2014, havde behov for længere frister for at kunne opfylde denne forpligtelse.
- 11 Med henblik herpå vedtog Kommissionen den 13. juni 2013 forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af visse forordninger vedrørende fiskeri og dyresundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen (COM(2013) 417 final), forslag til Rådets afgørelse om ændring af Rådets direktiv 2010/18/EU på grund af Mayottes ændrede status (COM(2013) 413 final) og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af visse direktiver vedrørende miljø, landbrug, social- og arbejdsmarkedspolitik og folkesundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen (COM(2013) 418 final), idet disse forslag henholdsvis havde retsgrundlag i:
  - artikel 43, stk. 2, TEUF og artikel 168, stk. 4, litra b), TEUF, der fastsætter den almindelige lovgivningsprocedure og kræver høring af Det Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) og Regionsudvalget i Den Europæiske Union

- artikel 155, stk. 2, TEUF, der fastsætter, at Rådet træffer afgørelse på forslag af Kommissionen, og Europa-Parlamentet underrettes
  - artikel 43, stk. 2, TEUF, artikel 114 TEUF, artikel 153, stk. 2, TEUF, artikel 168 TEUF og artikel 192, stk. 1, TEUF, som fastsætter den almindelige lovgivningsprocedure og kræver høring af EØSU og Regionsudvalget.
- 12 Da Rådet var af den opfattelse, at retsakterne alle burde vedtages på grundlag af artikel 349 TEUF og i overensstemmelse med en særlig lovgivningsprocedure, sendte de Kommissionens forslag til Parlamentet med henblik på høring af dette. Disse forslag blev endvidere sendt til de nationale parlamenter.
- 13 Den 12. december 2013 vedtog Parlamentet sin »førstebehandlingsholdning« til forslaget til forordning COM(2013) 417 final og til forslaget til direktiv COM(2013) 418 final. I denne holdning oplyste Parlamentet, at de retsakter, der skulle indføres, burde vedtages »efter den almindelige lovgivningsprocedure«, men at navnlig den kommende forordning ud over artikel 43, stk. 2, TEUF og artikel 168, stk. 4, litra b), TEUF også burde have retsgrundlag i artikel 349 TEUF. For så vidt angår forslaget til afgørelse COM(2013) 413 final godkendte Parlamentet, idet det understregede, at det var blevet »hørt« om Rådets udkast i henhold til artikel 349 TEUF, ved en lovgivningsmæssig afgørelse af 12. december 2013 »Rådets udkast, som ændret«.
- 14 Den 17. december 2013 vedtog Rådet »efter en særlig lovgivningsprocedure« under henvisning til »[EUF]-traktaten, særlig artikel 349« og efter »udtalelse fra Parlamentet [af 12. december 2013]« forordning nr. 1385/2013, direktiv 2013/62 og direktiv 2013/64 (herefter samlet »de anfægtede retsakter«).

Retsforhandlingerne for Domstolen og parternes påstande

- 15 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 29. april 2014 blev nærværende sager forenet med henblik på den skriftlige forhandling, den mundtlige forhandling og dommen.
- 16 Parlamentet har nedlagt følgende påstande:
- Forordning nr. 1385/2013 og direktiv 2013/64 annulleres.
  - Virkningerne af den nævnte forordning og det nævnte direktiv opretholdes indtil ikrafttrædelsen af de retsakter, der erstatter dem, og som er baseret på et passende retsgrundlag.
  - Rådet tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 17 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- De anfægtede retsakter annulleres.
  - Virkningerne af de anfægtede retsakter opretholdes indtil ikrafttrædelsen af de retsakter, der erstatter dem, og som er baseret på et passende retsgrundlag.
  - Rådet tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 18 Rådet har nedlagt følgende påstande:
- Principalt frifindelse.

- Subsidiært, såfremt de anfægtede retsakter annulleres helt eller delvist, opretholdes deres virkninger indtil ikrafttrædelsen af de retsakter, der erstatter dem, og som er baseret på et passende retsgrundlag.
  - Parlamentet og Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 19 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 29. juli 2014 fik Kongeriget Spanien, Den Franske Republik og Den Portugisiske Republik tilladelse til at intervenere til støtte for Rådets påstande.

Om søgsmålene

- 20 Til støtte for søgsmålene har henholdsvis Parlamentet og Kommissionen gjort et enkelt anbringende gældende om, at Rådet, da det vedtog de anfægtede retsakter på grundlag af artikel 349 TEUF, valgte et forkert retsgrundlag.

Parternes argumenter

Kommissionens argumenter

- 21 Det er Kommissionens opfattelse, at artikel 349 TEUF alene finder anvendelse, når anvendelsen af den primære ret skal fraviges i regionerne i den yderste periferi. Da der ikke foreligger en sådan fravigelse, skal retsgrundlaget for en retsakt, der alene tilpasser en politik til disse regioner, hvilket er tilfældet med de anfægtede retsakter, findes i de bestemmelser, der vedrører denne politik.
- 22 Kommissionen har anført, at artikel 355, stk. 1, TEUF præciserer, at »traktaternes bestemmelser finder anvendelse« på regionerne i den yderste periferi »i overensstemmelse med artikel 349 [TEUF]«. Det følger heraf, at den sidstnævnte bestemmelse alene tillader at fravige anvendelsen af »traktaternes bestemmelser« i forhold til disse regioner.
- 23 I den henseende følger det af artikel 52 TEU, at selv om »traktaterne« finder anvendelse i forhold til alle medlemsstaterne, er disse traktaters territoriale anvendelsesområde præciseret i artikel 355 TEUF. Efter Kommissionens opfattelse indebærer forbindelsen mellem disse to bestemmelser, at begrebet »traktater«, der anvendes i disse bestemmelser, udelukker afledt ret. Præciseringer vedrørende den geografiske rækkevidde af en afledt retsregel vil normalt fremgå af den pågældende regel selv og ændres ikke af artikel 355 TEUF eller artikel 52 TEU.
- 24 Hvad nærmere bestemt angår artikel 349 TEUF har Kommissionen præciseret, at denne bestemmelse ikke kan læses som en beføjelse til Rådet om at vedtage en hvilken som helst »særlig foranstaltning« til gunst for de regioner i den yderste periferi, der er omfattet af denne artikel. Denne tillader nemlig alene vedtagelse af foranstaltninger under hensyn til den »strukturelle sociale og økonomiske situation« i disse regioner og til de forhold, der er udtømmende opregnet i artikel 349, stk. 1, TEUF, og som forværrer denne situation.
- 25 For så vidt som de »særlige foranstaltninger« i artikel 349 TEUF »navnlig tager sigte på at fastsætte betingelserne for anvendelsen af traktaterne« i de pågældende regioner, betyder udtrykket »navnlig«, at denne artikel omfatter enhver foranstaltning, der fraviger traktaterne, uanset om denne foranstaltning består i at fastsætte sådanne »betingelser for anvendelse« eller ej. Derimod tillader den nævnte artikel ikke Rådet at fastsætte »betingelser for anvendelsen« af afledt ret.
- 26 En sådan fortolkning berøres hverken af udtrykket »herunder fælles politikker«, der er anvendt i artikel 349, stk. 1, TEUF, eller den ikke-udtømmende liste over disse politikker i artikel 349, stk. 2, TEUF. Anvendelsen af dette udtryk og tilstedeværelsen af denne liste gør det nemlig blot klart, at

rækkevidden af artikel 349 TEUF ikke er begrænset til visse særlige politikområder, og indebærer ikke, at denne artikels anvendelsesområde skal udstrækkes i et omfang, så Rådet får beføjelse til på grundlag af denne artikel at vedtage foranstaltninger, der fraviger den afledte ret.

- 27 Det er Kommissionens opfattelse, at EUF-traktatens system af retsgrundlag underbygger dens argumentation. Hvert af disse retsgrundlag, bortset fra artikel 349 TEUF, omhandler nemlig en bestemt politik i sin helhed og giver EU-lovgiver et bredt skøn til at tage hensyn til ethvert relevant forhold. Det følger heraf, at geografiske sondringer er tilladte med forbehold for overholdelse af ligebehandlingsprincippet. Dermed kan en forskelsbehandling til fordel for en region i den yderste periferi være berettiget, såfremt der i denne region foreligger et eller flere af de forhold, der er anført i artikel 349 TEUF, uden at dette berører det retsgrundlag, der skal finde anvendelse i forbindelse med denne forskelsbehandling.
- 28 Endelig har Kommissionen nedlagt påstand om, at Domstolen opretholder virkningerne af de anfægtede retsakter, idet Kommissionens påstande ikke vedrører selve indholdet af retsakterne.

Parlamentets argumenter

- 29 Det er Parlamentets opfattelse, at forordning nr. 1385/2013 og direktiv 2013/64 både forfølger flere formål og indeholder flere bestanddele, der er uadskilleligt knyttet til hinanden, uden at nogen af dem er sekundære og underordnede i forhold til de øvrige. Disse retsakter skulle derfor have været baseret på de dertil svarende forskellige retsgrundlag.
- 30 Ifølge Parlamentet har artikel 349 TEUF ikke en større betydning end de sektorspecifikke retsgrundlag for de foranstaltninger, der skal gennemføre en given politik f.eks. i en eller flere regioner i den yderste periferi, idet EUF-traktatens opbygning og den institutionelle ligevægt i forbindelse med vedtagelsen af de foranstaltninger, der er fastsat i denne traktat, i modsat fald ville blive svækket. De bestemmelser, der regulerer Unionens politikker finder nemlig også anvendelse i forhold til regionerne i den yderste periferi.
- 31 Efter Parlamentets opfattelse følger det heraf, at de foranstaltninger, der gennemfører disse politikker, skal vedtages på grundlag af de retsgrundlag, der er fastsat i EUF-traktatens tredje del. Den omstændighed, at en foranstaltning helt eller delvist omhandler en eller flere regioner i den yderste periferi, har i den henseende ingen betydning. Det afgørende kriterium er, om denne foranstaltning forfølger formål inden for den pågældende politik uden dog at udgøre en særlig foranstaltning til fordel for regioner i den yderste periferi som omhandlet i artikel 349 TEUF.
- 32 I den forbindelse er det Parlamentets opfattelse, at det af ordlyden af artikel 349 TEUF fremgår, at denne bestemmelse kun gør det muligt at vedtage »særlige foranstaltninger«, der skal kompensere for de ulemper, der er en følge af »de særlige karakteristika og begrænsninger«, som adskiller den eller de berørte regioner fra resten af Unionens territorium.
- 33 Det følger bl.a. af det formål, der er anført i artikel 349, stk. 1, TEUF, hvorefter disse foranstaltninger »navnlig tager sigte på at fastsætte betingelserne for anvendelsen af traktaterne i de pågældende regioner, herunder fælles politikker«, samt af den beskyttelse, der er fastsat i artikel 349, stk. 3, TEUF, der bestemmer, at de nævnte foranstaltninger skal vedtages »uden at underminere EU-retten, herunder [...] de fælles politikkers, integritet og sammenhæng«, at artikel 349 TEUF alene omhandler undtagelser til en fuld anvendelse af EU-retten.
- 34 Dermed henhører de foranstaltninger, der ikke indfører nogen undtagelse til de i øvrigt gældende regler, men som begrænser sig til at udsætte anvendelsen i en region i den yderste periferi af visse bestemmelser i EU-retten, ikke under den nævnte artikels anvendelsesområde.

- 35 For så vidt angår direktiv 2013/64 fremgår det af betragtningerne dertil, at det har til formål via overgangsperioder at lette den fulde anvendelse på Mayotte af forskellige direktiver på områderne for miljø, landbrug, socialpolitik og folkesundhed.
- 36 Vanskelighederne ved en fuld anvendelse i denne region af disse direktiver er imidlertid hverken en følge af den »strukturelle sociale og økonomiske situation«, som Mayotte befinder sig i, eller af, at der foreligger et eller flere forhold, der forværrer denne situation, således som disse er udtømmende opregnet i artikel 349, stk. 1, TEUF. Sådanne vanskeligheder kunne nemlig omhandle enhver region, der er underlagt en forpligtelse til fra en nærmere bestemt dato at overholde krav, som ikke hidtil har fundet anvendelse i forhold til denne.
- 37 Ifølge Parlamentet burde de ændringer, som er foretaget med direktiv 2013/64, derfor have et retsgrundlag svarende til de pågældende sektordirektivers, og de kan ikke have retsgrundlag i artikel 349 TEUF.
- 38 For så vidt angår forordning nr. 1385/2013 har Parlamentet præciseret, at med dennes artikel 1 tilsigtes en gennemførelse af målsætningerne for den fælles fiskeripolitik. Den omstændighed, at det skrøbelige havmiljø, der skal beskyttes, befinder sig i havet ved en region i den yderste periferi, har ingen relevans, idet en sådan situation kan forefindes i enhver anden af Unionens regioner. Derfor har de af Rådet vedtagne foranstaltninger i denne forordning ikke til formål at kompensere for de ulemper, der skyldes Mayottes »strukturelle sociale og økonomiske situation«.
- 39 Parlamentet har tilføjet, at den omstændighed, at en given foranstaltning, der er vedtaget på området for den fælles fiskeripolitik, ligeledes kan have til formål at opnå positive følgevirkninger på det økonomiske og sociale område samt på beskæftigelsesområdet, ikke indebærer, at foranstaltningen ikke omfattes af fiskeripolitikken.
- 40 Hvad angår artikel 2 i forordning nr. 1385/2013 udgør den omhandlede ændring alene en overgangsforanstaltning, der skal gøre det muligt at anvende den afledte ret fuldt ud på Mayotte og burde ifølge Parlamentet henhøre under retsgrundlaget i artikel 43, stk. 2, TEUF for den pågældende sektor.
- 41 Angående artikel 3 i forordning nr. 1385/2013 har Parlamentet medgivet, at de foranstaltninger, der indgår i denne artikels nr. 1) og 2), udgør undtagelser og er vedtaget under hensyn til den særlige »strukturelle sociale og økonomiske situation« på Mayotte. På det grundlag var artikel 349 TEUF faktisk et passende retsgrundlag for vedtagelsen af disse foranstaltninger.
- 42 Da Rådet derimod ved artikel 3, nr. 3), i forordning nr. 1385/2013 vedtog det skema over fiskerikapacitetslofter, der fremgår af bilag II til forordning nr. 1380/2013, uden at begrænse antallet af fiskerfartøjer, der opererer fra Mayotte, vedtog det ikke en »særlig foranstaltning« under hensyn til den »strukturelle sociale og økonomiske situation« på Mayotte og til de forhold, der forværrer denne situation, som er udtømmende opregnet i artikel 349, stk. 1, TEUF. En sådan foranstaltning skulle således have haft retsgrundlag i artikel 43, stk. 2, TEUF.
- 43 For så vidt angår artikel 4 i forordning nr. 1385/2013, der begrænser sig til at fastsætte den 1. januar 2021 som datoen for ikrafttrædelsen på Mayotte af artikel 4 i forordning nr. 1069/2009, er det Parlamentets opfattelse, at denne foranstaltning burde have været vedtaget på grundlag af artikel 168, stk. 4, litra b), TEUF. Navnlig kunne en tilsvarende situation som den på Mayotte, nemlig fraværet af en industriel kapacitet til forarbejdning af animalske biprodukter, gøre sig gældende i enhver anden af Unionens regioner.
- 44 For så vidt angår artikel 5 i forordning nr. 1385/2013 har Parlamentet anført, at denne bestemmelse fastsætter en midlertidig undtagelse fra visse regler vedrørende kontrollen af de fiskerfartøjer i flåden på Mayotte, der har en længde på under ti meter, idet der indføres en forenklet og foreløbig

kontrolordning. Da en sådan foranstaltning er begrundet i nødvendigheden af dels »at uddanne fiskerne og kontrollørerne og [at etablere] passende administrativ og fysisk infrastruktur«, dels at nå »i det mindste nogle af de vigtigste mål i [Rådets] forordning (EF) nr. 1224/2009 [af 20. november 2009 om oprettelse af en EF-kontrolordning med henblik på at sikre overholdelse af reglerne i den fælles fiskeripolitik, om ændring af forordning (EF) nr. 847/96, (EF) nr. 2371/2002, (EF) nr. 811/2004, (EF) nr. 768/2005, (EF) nr. 2115/2005, (EF) nr. 2166/2005, (EF) nr. 388/2006, (EF) nr. 509/2007, (EF) nr. 676/2007, (EF) nr. 1098/2007, (EF) nr. 1300/2008, (EF) nr. 1342/2008 og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2847/93, (EF) nr. 1627/94 og (EF) nr. 1966/2006 (EUT L 343, s. 1)]«, udgør den en fravigelse, hvorfor den kunne henhøre under artikel 349 TEUF.

- 45 Under hensyn til disse betragtninger finder Parlamentet for så vidt angår forordning nr. 1385/2013, at betingelserne for en samtidig anvendelse af de forskellige retsgrundlag i artikel 43, stk. 2, TEUF, artikel 168, stk. 4, litra b), TEUF og artikel 349 TEUF er opfyldt.

Rådets argumenter

- 46 Rådet har gjort gældende, at artikel 349 TEUF udgør et særligt retsgrundlag med et begrænset geografisk anvendelsesområde, som har forrang for sektorspecifikke retsgrundlag, og som skal anvendes, når der skal vedtages særlige foranstaltninger, navnlig med henblik på at fastsætte betingelserne for anvendelse af EU-retten, herunder den afledte ret, under hensyn til den ugunstige situation i regionerne i den yderste periferi som beskrevet i denne artikel.
- 47 Efter Rådets opfattelse har alle de foranstaltninger, der fremgår af de anfægtede retsakter, uanset deres varighed, til formål at favorisere Mayotte i overensstemmelse med kravene i artikel 349 TEUF, og den omstændighed, at der kan fastsættes overgangsperioder på et sektorspecifikt retsgrundlag, berører på ingen måde denne analyse.
- 48 Rådet er desuden af den opfattelse, at betingelserne for anvendelse af flere retsgrundlag med henblik på at vedtage forordning nr. 1385/2013 og direktiv 2013/64 ikke var opfyldt. Dels kunne foranstaltningerne deri, der omfatter flere forskellige områder og ikke er uløseligt forbundet med hinanden, kun være blevet samlet i disse retsakter ud fra et »ønske om enkelhed og hurtighed«. Dels forfølger denne forordning og dette direktiv et formål, der er det vigtigste og fremherskende, og som er at vedtage særlige foranstaltninger, der tager hensyn til Mayottes situation, hvilket begrundede anvendelsen af artikel 349 TEUF alene.
- 49 Rådet har bl.a. bestridt, at artikel 1 i forordning nr. 1385/2013 og direktiv 2013/62 og 2013/64 skulle indeholde foranstaltninger vedrørende sektorpolitikkerne. Formålet med den begrænsning af fiskeriet, som denne artikel fastsætter, er at »beskytte stimer af store vandrefisk i nærheden af øen Mayotte« til fordel for den underudviklede flåde af langlinefartøjer på Mayotte og dermed gøre det muligt at udvikle den lokale industri.
- 50 Da denne flåde ikke kan konkurrere effektivt med mere udviklede fartøjer, der anvender snurpenot, er formålet med denne foranstaltning at gøre det muligt for den nævnte flåde at råde over en begrænset zone, der holdes reserveret til den, så den kan udnytte stimerne af store vandrefisk i denne zone.
- 51 Rådet har tilføjet, at artikel 1 i forordning nr. 1385/2013 derved tilsigter at kompensere for de ulemper, der følger af den strukturelle sociale og økonomiske situation på Mayotte, og således henhører under anvendelsesområdet for artikel 349 TEUF.
- 52 Endelig har Rådet anført, at direktiv 2013/62 er rettet til Den Franske Republik, at hverken artikel 151 TEUF eller artikel 153 TEUF nævner det særlige formål, der består i at favorisere regionerne i den yderste periferi, og at de retlige betingelser, der er anført i artikel 155, stk. 2, TEUF, ikke er opfyldt i det foreliggende tilfælde.

Intervenienternes argumenter

- 53 Den franske regering er af den opfattelse, at formålet med artikel 349 TEUF er at gøre det muligt at vedtage særlige foranstaltninger på grund af strukturelle ulemper, og at denne artikel følgelig kan udgøre grundlaget for foranstaltninger, der har til formål at tage hensyn til særlige forhold, der uden at være af økonomisk eller social karakter i snæver betydning særligt berører en region i den yderste periferi, herunder miljøforhold såsom klimaet eller havområdernes sårbarhed. Den nævnte artikel kræver nemlig ikke, at de særlige foranstaltninger vedtages med henblik på at »afhjælpe« den berørte regions særlige økonomiske eller sociale situation, men blot at vedtagelsen sker »for at tage hensyn til« denne situation.
- 54 Den nævnte regering har præciseret, at foranstaltningerne i forordning nr. 1385/2013 er dikteret af Mayottes særlige karakteristika og begrænsninger og er begrundet i denne regions strukturelle sociale og økonomiske samt miljømæssige situation. Foranstaltningerne er nemlig nødvendige bl.a. for at sikre beskyttelsen af det lokale økosystem under hensyn til dets sårbarhed og sikre den lokale økonomi under hensyn til den fragmenterede og underudviklede forarbejdning og markedsføring af fiskevarerne og under hensyn til egenskaberne ved Mayottes flåde samt til fraværet af uddannelse af fiskere og kontrollører til kontrol af fiskeriet.
- 55 For så vidt angår de foranstaltninger, der er fastsat i direktiv 2013/64 har disse ligeledes til formål at imødekomme Mayottes særlige situation hvad angår bl.a. miljøets tilstand, den økonomiske tilbagestående og den manglende infrastruktur, idet disse særlige forhold udgør strukturelle ulemper.
- 56 Angående den foranstaltning, der indføres ved direktiv 2013/62, fremgår det af betragtningerne til dette, at der tages hensyn til Mayottes vanskelige økonomiske og sociale situation, der er karakteriseret ved et arbejdsmarked, der ikke er særligt udviklet, ved en lav beskæftigelsesfrekvens på grund af fjern beliggenhed, status som øsamfund og vanskelige topografiske og klimatiske forhold, ved en lav gennemsnitsindkomst og ved et behov for at undgå enhver destabilisering af den lokale økonomi.
- 57 Den franske regering har tilføjet, at de anfægtede retsakter ikke i modsætning til, hvad Parlamentet har anført, har til hovedformål at sikre anvendelsen af gældende EU-ret på Mayotte efter udløbet af de overgangsperioder, de fastsætter, idet en sådan anvendelse følger direkte af artikel 355, stk. 1, TEUF.
- 58 Den spanske regering har præciseret, at den fortolkning af artikel 349 TEUF, der forsvares af Kommissionen, ville forhindre en effektiv virkning af denne bestemmelse, henset til, at såfremt denne fortolkning fandt anvendelse, ville det være umuligt at vedtage særlige foranstaltninger på området for »frizoner« og »horisontale programmer« som reguleret ved afledt ret.
- 59 Denne regering har endvidere anført, at såfremt formålet med artikel 349 TEUF er at danne en ramme for de særlige foranstaltninger, der kan vedtages i forbindelse med anvendelsen af traktaterne, kan foreløbige foranstaltninger eller overgangsforanstaltninger, der tager hensyn til de berørte regioners karakteristika og har til formål at sikre en fuld anvendelse i disse regioner af gældende EU-ret, så meget desto mere vedtages på grundlag af denne bestemmelse. I den henseende skelnes der ikke i den nævnte bestemmelse mellem foranstaltninger med et materielt indhold og foreløbige foranstaltninger.
- 60 For så vidt angår de anfægtede retsakter har den spanske regering anført, at deres hovedformål, således som det fremgår af første betragtning til hver af disse retsakter, er at tilpasse den afledte ret til den strukturelle sociale og økonomiske situation på Mayotte. Endvidere, henset til, at de foranstaltninger, der er indført ved de nævnte retsakter, har til formål at fastsætte betingelserne for anvendelsen af traktaterne, herunder på området for afledt ret, er artikel 349 TEUF det fremherskende retsgrundlag.

- 61 Den portugisiske regering er af den opfattelse, at det af ordlyden af flere af traktaternes bestemmelser fremgår, at udtrykkene »traktater« og »anvendelse af traktaterne«, når der ikke findes nogen bestemmelse, som udtrykkeligt bestemmer andet, skal forstås som værende »EU-retten« og »gældende EU-ret«, herunder afledt ret.
- 62 Desuden har det af Parlamentet fremførte kriterium, hvorefter der kan sondres mellem vedvarende og midlertidige undtagelser, ingen støtte i ordlyden af artikel 349 TEUF.
- 63 Følgelig fremstår artikel 349 TEUF som et selvstændigt retsgrundlag, hvis betydning fremgår af den omstændighed, at denne artikel for det første definerer begrebet »region i den yderste periferi« (identifikation af territorierne), for det andet præciserer det materielle anvendelsesområde for differentieringsforanstaltningerne (alle EU-rettens anvendelsesområder), for det tredje fastsætter begrænsningerne for Rådets afgørelseskompetence (foranstaltningerne må ikke »underminere EU-rettens [...] integritet og sammenhæng«), og for det fjerde udgør en bemyndigelsesbestemmelse, idet den udgør et retsgrundlag og identificerer både den procedure, der skal følges (Rådets afgørelse på forslag af Kommissionen og efter høring af Parlamentet), og arten af den særlige foranstaltning, der skal træffes (den skal have til formål at tage hensyn til den strukturelle ulighed i de berørte regioner).

Domstolens bemærkninger

- 64 Det skal indledningsvis bemærkes, at artikel 52, stk. 1, TEU fastsætter, at traktaterne gælder for medlemsstaterne, og i stk. 2, at disse traktaters territoriale anvendelsesområde er præciseret i artikel 355 TEUF.
- 65 Ifølge artikel 355, stk. 1, TEUF, som ændret ved artikel 2 i afgørelse 2012/419, gælder traktaternes bestemmelser for regionerne i den yderste periferi, herunder Mayotte, i overensstemmelse med artikel 349 TEUF.
- 66 Artikel 349, stk. 1, TEUF, som ændret ved artikel 2 i afgørelse 2012/419, bestemmer, at Rådet vedtager »særlige foranstaltninger, der navnlig tager sigte på at fastsætte betingelserne for anvendelsen af traktaterne i de pågældende regioner, herunder fælles politikker«.
- 67 Det fremgår endvidere af artikel 349, stk. 1, TEUF, at de »særlige foranstaltninger«, som den omhandler, vedtages »for at tage hensyn til« den »strukturelle sociale og økonomiske situation« i regionerne i den yderste periferi, der »forværres« af en række forhold, »som er vedvarende og kumulative, og som alvorligt hæmmer disse regioner i deres udvikling«.
- 68 De nævnte forhold præsenteres i artikel 349, stk. 1, TEUF som forhold, der forværre den strukturelle sociale og økonomiske situation i regionerne i den yderste periferi, og som Rådet i henhold til artikel 349, stk. 3, TEUF skal tage i betragtning, når det vedtager de særlige foranstaltninger.
- 69 Selv om Parlamentet på den baggrund ikke med rette kan gøre gældende, at enhver særlig foranstaltning som omhandlet i artikel 349 TEUF skal være begrundet ikke alene i den strukturelle sociale og økonomiske situation i den berørte region i den yderste periferi, men også i den omstændighed, at mindst ét af de forhold, der er opført udtømmende i artikel 349, stk. 1, TEUF, og som er kendetegnende for denne region, foreligger, gælder det ikke desto mindre, at Rådet i overensstemmelse med artikel 349, stk. 3, TEUF skal være i stand til at fremlægge forhold, hvorved der kan fastslås en sammenhæng mellem den tilsigtede særlige foranstaltning og de særlige karakteristika og begrænsninger i den omhandlede region i den yderste periferi.

- 70 Det præciseres desuden i artikel 349, stk. 2, TEUF, at de særlige foranstaltninger, der vedtages af Rådet i henhold til artikel 349, stk. 1, TEUF, navnlig vedrører »told- og handelspolitik, finanspolitik, frizoner, landbrugs- og fiskeripolitik, betingelser for levering af råvarer og nødvendige forbrugsvarer, statsstøtte samt betingelser for adgang til strukturfondene og Unionens horisontale programmer«.
- 71 Det fremgår endvidere af ordlyden af artikel 349 TEUF, at denne bestemmelse tillader Rådet at vedtage særlige foranstaltninger bl.a. på de områder, der er nævnt i denne doms ovenstående præmis, med henblik på at tage hensyn til den strukturelle sociale og økonomiske situation i regionerne i den yderste periferi.
- 72 For så vidt angår Kommissionens argumentation, hvorefter artikel 349 TEUF alene gør det muligt at fravige anvendelsen af den primære ret i regionerne i den yderste periferi, og ikke som det har været tilfældet i den foreliggende sag at tilpasse afledte retsakter til disse regioners særlige situation, skal det først understreges, at »betingelserne for anvendelsen af traktaterne« som omhandlet i denne artikel, skal forstås som omfattende både betingelserne vedrørende anvendelsen af Unionens primære ret og betingelserne vedrørende anvendelsen af afledte retsakter, der er vedtaget på grundlag af den primære ret.
- 73 Denne fortolkning underbygges af Domstolens fortolkning af EF-traktatens artikel 227, stk. 2 (senere artikel 299, stk. 2, EF, nu artikel 349 TEUF), hvoraf fremgår, at den beføjelse, der tillægges Rådet ved denne bestemmelse med henblik på vedtagelse af særlige foranstaltninger for at tilgodese de oversøiske landes og territoriers behov, både vedrører traktatbestemmelserne og den afledte ret (dom Hansen & Balle, 148/77, EU:C:1978:173, præmis 10).
- 74 Flere af de områder, der er nævnt i artikel 349, stk. 2, TEUF, er, således som Rådet har gjort gældende, i det væsentlige reguleret af afledte retsakter. Den effektive virkning af denne bestemmelse vil derfor blive berørt, hvis bestemmelsen på disse områder alene tillod vedtagelse af særlige foranstaltninger med henblik på fastsættelse af betingelserne for anvendelsen af den primære ret.
- 75 Som generaladvokaten endelig har anført i punkt 57 i forslaget til afgørelse og i modsætning til, hvad Kommissionen synes at have anført, er det ikke alle afledte retsakter, der definerer deres territoriale anvendelsesområde.
- 76 Det følger heraf, at såfremt der ikke foreligger en sådan præcisering, skal anvendelsesområdet for en afledt retsakt fastlægges, således som bl.a. den franske regering har gjort gældende, på grundlag af artikel 52 TEU og artikel 355 TEUF.
- 77 Domstolen har nemlig allerede haft lejlighed til at præcisere, at afledt ret principielt har samme anvendelsesområde som selve traktaterne og finder umiddelbar anvendelse på dette område (jf. i denne retning domme Kommissionen mod Irland, 61/77, EU:C:1978:29, præmis 46, og Hansen & Balle, 148/77, EU:C:1978:173, præmis 10).
- 78 Det følger af ordlyden af og formålene med artikel 349 TEUF og af traktaternes opbygning, at det territoriale anvendelsesområde for al gældende EU-ret for så vidt angår regionerne i den yderste periferi navnlig defineres ved ordlyden af artikel 52 TEU, sammenholdt med artikel 355, stk. 1, TEUF, samt ved de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til artikel 349 TEUF.
- 79 I modsætning til, hvad Kommissionen har anført, giver artikel 349 TEUF dermed Rådet beføjelse til at vedtage særlige foranstaltninger med henblik på at fastsætte betingelserne for anvendelsen i disse regioner ikke alene af traktatbestemmelserne, men også af bestemmelserne i afledt ret.
- 80 Det følger heraf, at Kommissionens påstande i sagerne C-133/14 – C-135/14, der udelukkende hviler på en modsatrettet argumentation, må forkastes.

- 81 For så vidt angår Parlamentets argumentation, hvorefter artikel 349 TEUF ikke giver Rådet beføjelse til at vedtage foranstaltninger, der alene har til formål at udsætte anvendelsen i regionerne i den yderste periferi af visse af EU-rettens bestemmelser, må det konstateres, at denne artikel ikke begrænser Rådets afgørelseskompetence til en særlig kategori af foranstaltninger.
- 82 Ud over at udtrykket »foranstaltning« nemlig omfatter enhver slags handling, som Rådet kan foretage, er det vigtigt at understrege, at anvendelsen i artikel 349 TEUF af udtrykket »navnlig« indebærer, at ophavsmændene til EUF-traktaten ikke har haft til hensigt at fastsætte en udtømmende liste over typen af de foranstaltninger, der kan vedtages på grundlag af denne artikel.
- 83 Rådet, den spanske regering og den portugisiske regering har derfor med rette gjort gældende, at Parlamentets sondring mellem fravigelser af EU-rettens bestemmelser på den ene side og simple udsættelser af disses anvendelse på den anden side ikke har nogen støtte i ordlyden af den nævnte artikel.
- 84 En sådan begrænsning er endvidere i strid med de formål, der forfølges med artikel 349 TEUF, idet der ikke er noget, der gør det muligt at udelukke, at en udsættelse af den fulde anvendelse af en af EU-rettens bestemmelser kan vise sig at være den mest passende foranstaltning med henblik på at tage hensyn til den strukturelle sociale og økonomiske situation i en region i den yderste periferi.
- 85 Det skal i det foreliggende tilfælde undersøges, om de anfægtede retsakter opfylder de krav, der er anført i denne doms præmis 67-69.
- 86 Hvad for det første angår forordning nr. 1385/2013 skal det bemærkes, at nr. 1) i denne forordnings artikel 1 ændrer »Region 8« som defineret ved forordning nr. 850/98 og tilføjer farvandene ud for Mayottes kyster, som henhører under Den Franske Republiks højhedsområde eller jurisdiktion, og at den nævnte artikels nr. 2) i samme forordning nr. 850/98 indsætter en artikel 34g, hvorefter det bliver forbudt for fartøjer at anvende snurpenot for tun og stimer af tunlignende fisk i områderne på 24 sømil fra Mayottes kyster, målt fra de basislinjer, der benyttes til fastsættelse af territorialfarvandene.
- 87 I den henseende fremgår det af ordlyden af tredje betragtning, sammenholdt med syvende betragtning til forordning nr. 1385/2013, således som klargjort af Rådet for Domstolen, at formålet med disse foranstaltninger er at bevare stimerne af store vandrefisk i nærheden af Mayotte til fordel for den lokale flåde, der er en underudviklet flåde af mekaniske langlinefartøjer, og som ikke kan måle sig med de udenlandske flåder. Det følger heraf, at de nævnte foranstaltninger er blevet vedtaget under hensyn til Mayottes strukturelle sociale og økonomiske situation. Dermed kunne Rådet lovligt vedtage disse foranstaltninger på grundlag af artikel 349 TEUF.
- 88 For det andet tilføjer artikel 2 i forordning nr. 1385/2013 et stk. 6 til artikel 35 i forordning nr. 1379/2013, der fastsætter, at indtil den 31. december 2021 finder stk. 1, 2 og 3 i artikel 35 ikke anvendelse på produkter, som udbydes til detailsalg til den endelige forbruger på Mayotte.
- 89 Som det fremgår af fjerde betragtning til forordning nr. 1385/2013, begrundet Rådet denne foranstaltning med behovet for at tage hensyn til Mayottes »opsplittede og underudviklede markedsføringsordninger« og for at undgå, at for tidlig anvendelse af reglerne om mærkning af fiskevarer pålægger detailhandlere en byrde, der ikke står i forhold til de oplysninger, der gives til forbrugerne.
- 90 En sådan foranstaltning er således blevet vedtaget under hensyn til Mayottes strukturelle sociale og økonomiske situation. Det følger heraf, at Rådet kunne vedtage denne foranstaltning på grundlag af artikel 349 TEUF.

- 91 For det tredje, henset til, at Parlamentet ikke har anfægtet, at foranstaltningerne i artikel 3, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1385/2013 kunne baseres på artikel 349 TEUF, tilkommer det ikke Domstolen at undersøge, om disse foranstaltninger er blevet vedtaget i overensstemmelse med de krav, der er anført i denne doms præmis 67-69.
- 92 For så vidt som Parlamentet har anfægtet, at den indsættelse, der er fastsat i artikel 3, stk. 3, i forordning nr. 1385/2013, af de rubrikker vedrørende Mayotte, som fremgår af bilaget til den nævnte forordning, i skemaet i bilag II til forordning nr. 1380/2013, kunne baseres på artikel 349 TEUF, skal det bemærkes, at denne foranstaltning sammen med foranstaltningerne i artikel 3, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1385/2013 udgør en uadskillelig helhed, og at den, som anført af generaladvokaten i punkt 81 i forslaget til afgørelse, har accessorisk karakter i forhold til de sidstnævnte foranstaltninger.
- 93 På den baggrund kan Parlamentet ikke bebrejde Rådet, at det for at vedtage alle de foranstaltninger, der er fastsat i artikel 3 i forordning nr. 1385/2013, baserede sig på artikel 349 TEUF.
- 94 For det fjerde bemærkes, at den ved artikel 4 i forordning nr. 1385/2013 fastsatte udskydelse til den 1. januar 2021 af ikrafttrædelsen på Mayotte af artikel 4 i forordning nr. 1069/2009, blev begrundet af Rådet i ottende betragtning til den førstnævnte af disse forordninger med den omstændighed, at Mayotte ikke har nogen industriel kapacitet til forarbejdning af animalske biprodukter.
- 95 En sådan foranstaltning er dermed blevet vedtaget under hensyn til Mayottes strukturelle sociale og økonomiske situation. Det følger heraf, at anvendelsen af artikel 349 TEUF som retsgrundlag for denne foranstaltning var i overensstemmelse med EU-retten.
- 96 Dernæst for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt bestemmelserne i direktiv 2013/64 opfylder de krav, der er anført i denne doms præmis 67-69, skal det bemærkes, således som Parlamentet med rette har anført, at Rådet i dette direktivs artikel 1-6 foretog en ændring af direktiv 91/271, 1999/74, 2000/60, 2006/7, 2006/25 og 2011/24 med henblik på at udskyde anvendelsen i forhold til Mayotte af visse af bestemmelserne i disse direktiver.
- 97 Disse ændringer blev begrundet generelt i anden betragtning til direktiv 2013/64 med behovet for, at der »tages hensyn til Mayottes særlige situation med hensyn til miljøets tilstand, som skal forbedres væsentligt for at opfylde de miljømål, der er fastsat i EU-retten, hvilket kræver mere tid«.
- 98 Rådet har endvidere i tredje til niende betragtning til direktiv 2013/64 fremført specifikke begrundelser for hver af disse ændringer.
- 99 Det er således blevet anført i tredje betragtning til dette direktiv, som vedrører de ændringer, der er indført i direktiv 91/271, at Mayottes strukturelle sociale og økonomiske situation for så vidt angår rensning af byspildevand ikke opfylder kravene i det sidstnævnte direktiv.
- 100 Det er i fjerde betragtning til direktiv 2013/64 vedrørende ændringerne af direktiv 1999/74 blevet anført, at der på området for beskyttelse af æglæggende høner er behov for omfattende investeringer og forberedende arbejder for at bringe situationen på Mayotte i overensstemmelse med kravene i det sidstnævnte direktiv.
- 101 I femte betragtning til direktiv 2013/64 vedrørende ændringerne af direktiv 2000/60 har Rådet understreget, at der på grund af den særlige strukturelle og økonomiske situation på Mayotte bør fastsættes en tilstrækkelig frist til, at Den Franske Republik kan vedtage og gennemføre foranstaltninger, der sikrer, at vandområdeplanerne opfylder kravene i det sidstnævnte direktiv.

- 102 I sjette betragtning til direktiv 2013/64 vedrørende ændringerne af direktiv 2006/7 er det blevet understreget, at overfladevandets tilstand på Mayotte skal forbedres væsentligt for at opfylde kravene i det sidstnævnte direktiv, idet badevandets kvalitet er berørt af den særlige sociale og økonomiske situation i denne region.
- 103 I syvende betragtning til direktiv 2013/64 vedrørende ændringerne af direktiv 2006/25 har Rådet anført, at Mayotte på grund af den særlige sociale og økonomiske situation ikke har adgang til tekniske faciliteter til gennemførelse af de foranstaltninger, der er nødvendige for at efterkomme det sidstnævnte direktiv, for så vidt angår kunstig optisk stråling.
- 104 Endelig har Rådet i niende betragtning til direktiv 2013/64 vedrørende ændringerne til direktiv 2011/24 præciseret, at gennemførelsen af dette direktiv forudsætter en række tilpasninger for at sikre kontinuitet i behandlingen af og oplysningerne til patienter.
- 105 Det må konstateres, at foranstaltningerne i direktiv 2013/64, hvorved Rådet ændrede direktiv 91/271, 1999/74, 2000/60, 2006/7, 2006/25 og 2011/24, er blevet vedtaget under hensyn til Mayottes strukturelle sociale og økonomiske situation. Følgelig har Rådet med rette vedtaget disse foranstaltninger på grundlag af artikel 349 TEUF.
- 106 Under hensyn til de ovenstående betragtninger fremgår det af formålene med og indholdet af de anfægtede retsakter, at de foranstaltninger, der indgår deri, er blevet vedtaget for at tage hensyn til Mayottes strukturelle sociale og økonomiske situation som omhandlet i artikel 349, stk. 1, TEUF.
- 107 Parlamentet kan derfor ikke med rette gøre gældende, at hverken artikel 1, 2 eller 4 i forordning nr. 1385/2013 eller direktiv 2013/64 lovligt kunne have artikel 349 TEUF som retsgrundlag.
- 108 Det følger heraf, at Parlamentets påstande i sagerne C-132/14 og C-136/14 ligeledes må forkastes.

Sagsomkostninger

- 109 I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.
- 110 Da Rådet har nedlagt påstand herom, og Parlamentet og Kommissionen har tabt sagerne C-132/14 – C-136/14, bør det pålægges de to sidstnævnte institutioner at betale Rådets sagsomkostninger.
- 111 I medfør af procesreglementets artikel 140, stk. 1, bør Kongeriget Spanien, Den Franske Republik og Den Portugisiske Republik bære deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

- 1) Rådet for Den Europæiske Union frifindes i sagerne C-132/14 – C-136/14.**
- 2) Europa-Parlamentet betaler Rådets omkostninger i sagerne C-132/14 og C-136/14.**
- 3) Europa-Kommissionen betaler Rådets omkostninger i sagerne C-133/14 – C-135/14.**
- 4) Kongeriget Spanien, Den Franske Republik og Den Portugisiske Republik bærer deres egne omkostninger.**

Underskrifter